

***„Muzeul este arsenalul cel mai puternic
cu care un popor își apără originea,
identitatea și tot ce a moștenit de la străbuni.”***

**Iosif Șterca Șuluțiu, Președinte ASTRA,
cuvânt la deschiderea Muzeului ASTRA,
Sibiu, 1905, 19 august**

**DIRECȚII DE DEZVOLTARE PE TERMEN MEDIU ȘI LUNG
pentru MUZEUL MARAMUREȘULUI
din Sighetul Marmăției
I.CADRUL GENERAL¹**

1.1. Muzeul în contextul cultural național contemporan

Dacă în anul 1969 (când am venit în muzeu) instituția noastră era în categoria muzeelor de gradul IV, avea un patrimoniu de circa 1500 obiecte de patrimoniu și bunuri culturale și patru persoane angajate (un muzeograf director Francisc Nistor, un proaspăt muzeograf la secția științele naturii, un paznic și o femeie de serviciu), fără nici o expoziție deschisă pentru public, astăzi, după 40 de ani, trecând prin gradele III, II, I, I A, este un **„muzeu de rang regional”** remarcabil pentru țară și cunoscut în lume, cu un patrimoniu de aproape o sută de mii de obiecte (vezi Legea Muzeelor, Anexa D – Muzeu regionale).

Desigur, în contextul actual, pentru a păstra patrimoniul acumulat, pentru a-l pune în valoare și pentru a ne înscrie în noua ordine cerută se impune o regândire și o perspectivă.

Astăzi **managementul instituției muzeale** implică o regândire, redefinire care obligă în a-și stabili printr-o strategie precisă misiuni clare, cu obiective bine precizate și cu o perspectivă de îndeplinire, stabilind totodată și indici de performanță privind evaluarea activităților muzeale/culturale.

---

¹ Prezenta lucrare reprezintă, pentru toate secțiunile și sectoarele, exclusiv punctul meu de vedere (M. D.) și a fost concepută și redactată integral de subsemnatul. Este rezultatul unei experiențe de zeci de ani, timp în care am dezvoltat muzeul, început și fondat de Dl. Francisc Nistor, creând secțiunile și sectoarele existente și am adus muzeul la grad regional. A fost predată Consiliului local și Primăriei Sighetul Marmăției. Lucrarea este mult mai amplă. Cuprinde și un extras de Proiect managerial pe anul 2009, anexe etc. Tipărim aici și acum doar cadrul general așa cum l-am conceput. Multe din propunerile făcute până la data publicării acestei lucrări s-au realizat, altele sunt în curs. Am marcat la note tot ce se realizează în timp.

După Revoluția din decembrie 1989 cultura în general, ca și indivizii ce constituie societatea, se eliberează din chingile ideologice, intră într-un sistem de restructurare ce implică și întrebări grele cum este cea privind finanțarea, problemă cheie a noului sistem în care am intrat, respectiv cel care are la bază economia de piață.

Evident că din primii ani am pus problema găsirii unor noi resurse de finanțare în afara celor care se asigurau din bugetul statului, respectiv de la bugetul local, implicit proiecte de la Consiliul județean și Ministerul Culturii. Aceste schimbări (datorate economiei de piață, sistemului capitalist) au dus și la o schimbare totală de atitudine în privința stilului de conducere, care în principiu, acum, înseamnă fixarea unor obiective și care, apoi, puse în fața muzeografilor, lucrătorilor, implică conștientizarea faptului că împlinirea acestora este însăși rațiunea lor de a exista în cadrul instituției.

Stabilind obiective clare, precise (vezi planurile de muncă anuale și proiectele) care toate se regăsesc în strategia de dezvoltare a muzeului pe termen mediu și lung, duce la implicarea și responsabilizarea lucrătorilor și, desigur, în funcție de rezultate urmează recompensele și/sau sancțiunile.

Pornind de la premiza că modernizarea societății românești nu se poate face fără cultură, aceasta implicând latura sa educativă și care nu se poate realiza altfel decât prin cercetare, descoperim cu ușurință și rolul muzeelor în împlinirea acestui scop. După revoluție se impunea și muzeelor o reorganizare, restructurare, având la bază noi modele, o gândire eliberată de clișee, adaptată cerințelor europene moderne.

1.2. Muzeul Maramureșului în sistemul național și locul său în comunitate

În România sunt înregistrate circa 600 de muzee care se grupează pe categoriile stipulate în lege și au la bază criteriul de subordonare și de apartenență (implicit bugetarea):

- muzee naționale;
- muzee regionale;
- muzee județene;
- muzee municipale/orășenești;
- muzee comunale;
- colecții muzeale (de stat sau private).

Mai sunt înregistrate muzee cu caracter special cum sunt cele care aparțin cultelor religioase, universităților, Academiei Române, muzeele private ș.a.

Dacă le clasificăm pe specializări, acestea pot fi:

- muzee de arheologie – istorie;
- muzee etnografice;
- muzee de științele naturii sau de istorie naturală;
- muzee de artă;
- muzee de istoria tehnicii sau de tehnică;
- muzee mixte (complexe muzeale cu mai multe secții) cum este muzeul nostru.

După forma expunerii, muzeele pot fi:

- muzee cu expunere pavilionară;
- muzee în aer liber.

Legea muzeelor și colecțiilor publice (Legea nr. 311/2003) reglementează într-o nouă variantă definiția muzeului și funcțiile acestuia, astfel: *„Muzeul este instituția publică de cultură aflată în serviciul societății, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică și expune, în scopul cunoașterii, educării și recreerii, măturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și ale mediului înconjurător”*. În spiritul aceleiași legi, funcțiile muzeului sunt:

- a) constituirea, conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- b) evidența, protejarea, cercetarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal;
- c) punerea în valoare a patrimoniului muzeal în scopul cunoașterii, educării și recreării.

* * *

În concepția noastră, privitor la aria de reprezentare a muzeului nostru, încă din anul 1970/1971, când, împreună cu Francisc Nistor și un colectiv de la Muzeul Național de Artă Populară, am elaborat **Tematica de organizare a Muzeului etnografic al Maramureșului** și în special din 1972/1974, când am propus **Tematica de organizare a Muzeului arhitecturii populare maramureșene** prezentată la București ca teză de atestare ca muzeograf etnograf, preconizăm **„Muzeul etnografic al Maramureșului Istoric”**.²

Pentru a ne face mai bine înțelegi în ce privește concepția noastră privind „complexul muzeal” de la Sighet, reproducem ad-literam un fragment din această lucrare: „Muzeul Maramureșean deoarece așa ne place să-l denumim, având în vedere istoria acestei

² **Mihai Dăncuș**, *Tematica Muzeului Arhitecturii populare Maramureșene*, București, 1974, manuscris dactilografiat, p. 3, Biblioteca Centrului de Specializare a Cadrelor din Ministerul Culturii, cota 4/411/1974. Lucrarea a fost acceptată ca teză de atestare ca muzeograf, specialitatea etnografie. A fost publicată în ACTA MUSEI MARAMOROSIENSIS, Sighetul Marmăției, 2008, p. 354

instituții, după denumirea dată de Gh. Vornicu, nu este altceva deocamdată (anul 1972, n.n.) decât Muzeul etnografic al Maramureșului Istoric cu o expoziție pavilionară deschisă. Zicem deocamdată (1972, n.r.) deoarece este conturată deja o secție de științele naturii și în curs de organizare o secție de istorie. În felul acesta muzeul nostru va reuși să prezinte publicului civilizația poporului român din Maramureș într-o perspectivă diacronică vizând și condițiile de mediu natural – geografice care au facilitat dezvoltarea acestei civilizații în Depresiunea intercarpatică a Maramureșului”.

Începând din această perioadă 1970 – 1974, tot ce am întreprins pentru muzeu, de la cercetarea zonei, achiziții de obiecte muzeale, proiecte tematice (etnografie, istorie, științele naturii, memorialistică) avea ca zonă de reprezentare Maramureșul Istoric, deci muzeul fiind încă de atunci de facto un „muzeu zonal - **regional**”.

După 1989, aria de cercetare și de achiziție, inclusiv de reprezentare în muzeu, s-a extins și asupra Maramureșului din dreapta Tisei.

Structura actuală a muzeului îl încadrează ca tip în rândul **complexelor muzeale** care sunt reprezentative la nivel național pentru fiecare provincie istorică a țării: Muzeul Țării Crișului – Oradea, Muzeul Etnografic al Transilvaniei – Cluj Napoca, Muzeul Național Secuiesc – Sfântul Gheorghe, Muzeul Civilizației Dacice și Romane – Deva, Muzeul Olteniei – Craiova, Complexul Muzeal Bucovina – Suceava etc. (total 14 muzee regionale).

Complexul muzeal din Sighet are dominantă etnologică (muzeu etnografic cu expunere pavilionară și muzeu în aer liber) cuprinzând și secții de istorie/arheologie, istoria culturii și memorialistică, galerie de artă, secție de științele naturii, dar și Muzeul culturii și civilizației evreiești, precum și mai multe conservări „in situ”, ca puncte muzeale în principalele subzone ale Maramureșului, deci este un **muzeu mixt**.

Muzeul Maramureșului este instituție bugetară cu personalitate juridică cuprins în structura Consiliului local – Primăria Sighetul Marmăției, care-i asigură cheltuielile de funcționare printr-un buget propriu (cu toate că în mod normal ar trebui să fie în bugetarea Consiliului județean). Prin eforturi mari realizează și venituri proprii din taxe de vizitare, taxe foto, video, vânzare de publicații și artizanat, taxe de cazare în cabanele Muzeului Satului etc. De asemenea, muzeul, prin specialiștii săi, efectuează și alte prestări de servicii ce aduc venituri: expertizări, preparare animale împăiate, restaurare și conservare monumente etc. Ponderea veniturilor proprii în bugetul general este de circa 10% cu fluctuații de la an la an.

Prin proiecte speciale își asigură finanțarea unor obiective prin atragerea de fonduri de la Consiliul județean, Ministerul Culturii, instituții europene, ambasade etc. O altă sursă sunt sponsorizările.

Muzeul Maramureșului, prin Muzeul Satului Maramureșean, este membru în Asociația Europeană a Muzeelor în Aer Liber din structura ICOM, ICOMOS, UNESCO, la fel în Asociația Internațională a Muzeelor de Agricultură – Etnografie, Asociația Națională a Muzeelor în Aer Liber, ICOM (Asociația Internațională a Muzeelor). Muzeul, pentru a putea intra în relație cu organisme similare din țară și străinătate și în special pentru a beneficia de finanțări externe (ambasade etc.) și-a creat un O.N.G., respectiv Asociația Prietenii Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției. Are relații directe cu mai multe muzee europene.

În cadrul comunității locale, Muzeul Maramureșului are o poziție de mare prestigiu. Populația locală, pe întreaga sa structură și categorii de vârstă sau socio-profesionale, cunoaște instituția aproape în toată structura, sigur, ponderea principală fiind axată pe Muzeul satului Maramureșean, care s-a impus intrând în conștiința orașenilor ca „muzeul nostru”. Și în zonă este cunoscut mai mult muzeul satului și muzeul etnografic. O căutare specială are muzeul de științele naturii, în general pentru publicul școlar. Curios și de neexplicat este că muzeul de istorie/arheologie, cu toate colecțiile valoroase și colectivul de specialiști cu calificare superioară cel mai mare (cinci specialiști cu studii superioare și specializări post universitare) nu reușesc să impună și să se impună. S-a impus în conștiința locală și Muzeul culturii evreiești – Casa memorială Elie Wiesel, mai puțin Casa muzeu Mihalyi de Apșa (care este un loc sfânt al românilor din Maramureș și care trebuie valorificat cum se cuvine).

Muzeul editează două publicații permanente: Anuarul muzeului „ACTA MUSEI MARAMOROSIENSIS” (volume masive cuprinzând studii și cercetări, comunicări științifice susținute la sesiunile muzeului în domeniul etnografiei, istoriei, antropologiei culturale etc.), revista „TRADIȚII ȘI PATRIMONIU”. Tot sub egida muzeului tipărim și seria de „MONOGRAFII SĂTEȘTI DIN MARAMUREȘ”. Publicăm și cataloage de expoziții, monografii muzeale și alte cărți de promovare a muzeului, a orașului nostru, precum și a Maramureșului în general.

II. Direcții de dezvoltare pe termen mediu și lung în domeniul ETNOGRAFIEI

1.1. Muzeul Satului Maramureșean

Muzeul Satului Maramureșean din Sighetul Marmăției este considerat astăzi pe plan național și internațional ca una din cele mai prestigioase instituții patrimoniale și care, prin valoarea sa, devine de mare interes cultural, științific și turistic pentru zona Maramureșului istoric și pentru orașul nostru. Pentru confirmare amintim că este vizitat anual de circa 20–25 mii de turiști care plătesc taxe de vizitare (20 de lei elevi, studenți, militari, pensionari și 40 de lei adulți români și străini).

Muzeul satului Maramureșean face parte din sistemul național de profil care cuprinde 19 muzee în aer liber, situându-se prin valoarea sa printre primele din țară. Este singurul muzeu din țară care reconstituie satul specific zonei într-o perspectivă diacronică și în sincronie, așa cum am găsit casele monument, începând din sec. al XVI-lea până în secolul al XX-lea.

În Muzeul Satului sunt restaurate și date în circuitul de vizitare monumente de arhitectură provenite din satele Maramureșului Istoric, majoritatea purtând inscripții și datări certe gravate în lemn, altele date de prestigioase instituții științifice europene pe parcursul sec. al XVI-lea, al XVII-lea, al XVIII-lea și al XIX-lea, prin metoda dendrocronologică.³

Pentru valoarea sa muzeul este cuprins în rețelele ICOM și UNESCO, iar ca recunoaștere valorică internațională, aici s-a ținut în septembrie 1993 a XVI-a Conferință a Asociației Europene a Muzeelor în Aer Liber, iar în iunie 2000, sub egida Diviziei de Patrimoniu din cadrul Consiliului Europei, în Muzeul Satului Maramureșean a avut loc conferința europeană „Drumul lemnului în Europa”. Muzeul Satului Maramureșean cu întreg patrimoniul de monumente conservate este cuprins în Lista monumentelor istorice actualizată prin Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2314/2004, cod LMI 2004 MM – II – B – 04668.⁴

---

³ Este singurul muzeu din România și unul din foarte puținele din Europa care au monumente de așa valoare și dateate cert și poate chiar de aceea două institute de dendrocronologie prestigioase din Europa au consacrat studii speciale (Olanda – Suedia și Germania): **Klaus Freckmann, Burghart Schimdt, Auß Jean Cuisenier Sparen in Rumänien – architektonische Eindrücke im Banat, in Transilavarien und in den Maramures**, publicat în volumul „*Jean Cuisenier, Das Gedächtnis der Karpaten – Rumänien und sein Kulturelles Erbe: Innen – und Außenansichten*”, Jonas Verlag, 2008

⁴ Ca „Ansamblu de arhitectură și tehnică populară”.

Încă odată cu elaborarea tematicii de organizare a muzeului (Mihai Dăncuș, 1972 – 1974) și printr-un proiect de amenajare muzeală am delimitat trei zone, astfel:

1. **Zona A** – prezentarea arhitecturii populare maramureșene pe structura unei așezări/sat specific perioadei sec. al XVI-lea–al XIX-lea (diacronic prezentând monumente specifice acestor perioade și sincronice așa cum s-au păstrat până în prima jumătate a secolului al XX-lea.

2. **Zona B** - destinată relațiilor cu publicul, care cuprinde :

- spații pentru manifestări etno - folclorice (patrimoniul imaterial);
- spații pentru servicii turistice (construcții de cazare, de primire, informare etc. într-o ambianță cu spații verzi – versantul sudic).

3. **Zona C** – Această zonă vine să întregască întregul proiect prin prezentarea instalațiilor de tehnică populară acționate hidraulic (mori, pive, vâltori, horincie etc.) și care, în general, în cadrul structurii așezărilor rurale tradiționale sunt amplasate la marginea așezării, muzeul oferind aceste posibilități.

Zonarea este susținută și de relieful specific al amplasamentului și delimitată de vegetația (pâlcuri de arbori) creată de noi în timp (circa 20 – 25 de ani).

În zona B – zona centrală a ansamblului, destinată manifestărilor de masă (spectacole de avengură etc.) printr-un proiect de fezabilitate realizat în anul 1994 – proiect nr. 8792 – prevedeam: scena în aer liber (S=500 m.p.) cu toate dotările (cabane, grupuri sanitare etc.) dar și spații comerciale (căsuțe tip camping pentru dormit, restaurant, grădină de vară). Tot acest proiect prevede și realizarea sectorului de instalații tehnice acționate de apă pe râul Ronișoara.

Acest proiect a fost reluat într-o variantă îmbunătățită în anul 1996 (ARIS nr. 9004 – 1996). Cele două proiecte nu s-au realizat din lipsă de fonduri bănești.

În sfârșit, în anul 2008 am reluat ideea de a prezenta instalațiile tehnice acționate hidraulic printr-un proiect european și care va finaliza sectorul C din cadrul marelui proiect al muzeului.

O bună parte din acestea s-au realizat, iar altele sunt în curs de realizare având la bază următoarele:

- Strategia de dezvoltare a municipiului Sighetul Marmăției care prevede creșterea atractivității muzeului prin exploatarea spațiului aferent și organizarea de activități care implică păstrarea tradițiilor populare.

- REGIO – Programul Operațional Regional din martie 2008, axa prioritară 5 „Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului”.

- Domeniul major de intervenție 5.1 - „Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe”.
- Domeniul major de intervenție 5.2 - „Infrastructura de turism”.
- Programul Ministerului Culturii - „Patrimoniul în pericol” din anul 2008 – având ca obiectiv restaurarea monumentelor de arhitectură și tehnică populară și a patrimoniului mobil din muzeele în aer liber.
- Programul național de îmbunătățire a mediului prin realizarea de spații verzi în localitățile urbane.
- Conceptul general european și mondial de dezvoltare durabilă a localităților.

* * *

1.2. Dacă zona A este în mare realizată, zonele B și C sunt în curs de realizare și de definitivare.

Prin Proiectul european realizat de noi (M. D.) în anul 2008 intitulat **„Sectorul de instalații tehnice acționate hidraulic în cadrul Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției”** cu finanțare europeană prin **Mecanismul Financiar SEE**, pe baza punctajului obținut a fost inclus pe lista propunerilor selectate și transmis spre analiză Oficiului Mecanismului Financiar de la Bruxelles. În luna februarie anul curent (2009), o comisie de specialiști de la Bruxelles a evaluat și avizat pozitiv proiectul. Menționăm că acest proiect prin studiul de fezabilitate include și o mare parte din dotările necesare pentru realizarea **zonei B** (căi de acces, parcare, împrejurimi, terasamente, amenajări peisagistice, garduri vii, spațiu verde decorativ, publicitate, semnalizare, platformă de parcare, locuri de odihnă, sursă de apă, coșuri de gunoi, clădire administrativă – cu grupuri sanitare – în viitor).⁵

* * *

1.3. Tot pe termen lung avem deja elaborat un proiect privind crearea în spațiul destinat zonei B, cu titlul **„CENTRUL CULTURAL UNESCO – CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA MONUMENTELOR DIN LEMN”**⁶, proiect realizat de Arh. Ioana

---

⁵ La data publicării (dec. 2011) proiectul a devenit o realitate. La 30 aprilie 2011, cu ocazia Conferinței Naționale a Asociației Muzeelor în Aer Liber din România, care grupează specialiști de marcă din toată țara, dar și universitari și cercetători academici, etnologi, precum și în prezența unui grup de patru specialiști de la Vest Telemark Museum din Norvegia și a unui numeros public s-a inaugurat acest grandios proiect. Cu aceasta mi-am împlinit o dorință veche.

⁶ N. B. Pentru edificare vezi anexa. Acest proiect de perspectivă poate fi realizat printr-o finanțare europeană sau în prezent cu Ministerul Culturii. Aceasta implică comanda unui studiu de fezabilitate. Proiectul a fost realizat în cadrul lucrărilor de diplomă la Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu” din București și nu a implicat nici o cheltuială din partea muzeului nostru, fiind remarcat de Ordinul Arhitecților din România și nominalizat pentru premiere.

Elisabeta Dăncuș în coordonarea Prof. Dr. Arh. Romeo Belea. Proiectul a fost nominalizat de Ordinul Arhitecților din România, pentru premiere și expus la București odată cu Proiectul pentru Catedrala Mântuirii Neamului și apreciat de Prim Ministrul de atunci, Adrian Năstase, care a vizitat expoziția.

Proiectul cuprinde spații destinate următoarelor activități:

- Culturale (conferințe, expoziții, spectacole, manifestări cultural-artistice).
- Educative-instructive (cursuri de specializare în domeniul conservării și restaurării lemnului).
- Administrative.
- Cazări.

Zona de activități:

1. Destinată publicului: expunerea tehnicilor în lemn din zonă (expoziție permanentă și expoziții temporare;

- Spații publice de acces și informare culturală;
- Bibliotecă;
- Bar, cafenea.

2. Spații de cercetare și specializare tehnico-științifică:

- Săli de cursuri;
- Laboratoare și ateliere (conservarea și restaurarea lemnului).

3. Spații de depozitare.

4. Spații administrative.

5. Spații de cazare.

6. Spații tehnice.

Proiectul este viabil și se poate realiza printr-un proiect european (urgent) și în felul acesta se poate transfera aici și Muzeul etnografic pavilionar din centrul orașului, astfel spațiul acestuia rămânând disponibil pentru restructurarea, mutând și edificând aici într-o organizare modernă Muzeul de istorie a Maramureșului.

* * *

1.4. Organizarea întregii activități muzeale în domeniul etnografiei (cu expunerea pavilionară sau în aer liber - Muzeul Satului) are ca principiu de funcționare și conceptul de „**Muzeum Vivum**”, pentru care avem detaliate programe anuale. Totodată considerăm muzeul o „**ACADEMIE DE CULTURALIZARE A MARELUI PUBLIC**”.

* * *

1.5. În cadrul **Muzeului Satului Maramureșean** mai detaliem următoarele obiective:

- Realizarea **Sectorului de instalații tehnice populare acționate hidraulic** (proiect în fază de aprobare la Bruxelles) care, în prima etapă va dura 2 ani.⁷

- Cercetarea de teren, în vederea achiziționării și restaurării în muzeu a unor obiective din subzona Vișeu – Borșa, care este slab reprezentată.

- Cercetarea de teren în vederea transferării în muzeu a unor obiective din Maramureșul Istoric – dreapta Tisei, care împreună cu Biserica (care la origine este din satul Cricova de pe Valea Taliaborului) ar completa armonios muzeul și ar reprezenta întregul Maramureș (am depistat două case în localitatea Apșa de Jos și o stână în zona Biserica Albă, care ar putea face obiectul achiziției și transferului).

- Continuarea cercetărilor de teren în vederea inventarierii patrimoniului specific grupurilor de germani din zonă (țipțeri, șvabi, sași) pentru reprezentare în Muzeul Satului, printr-o gospodărire specifică.⁸

- Cercetarea de teren în vederea reprezentării în muzeu a păstoritului ca ocupație tradițională de bază prin amplasarea a două tipuri de stâne.

- Reprezentarea în muzeu a meșteșugurilor, în speță a celor artistice, atât în diacronie, cât și în sincronie; avem deja reprezentate în muzeu: un atelier de rotărie, unul de dulgherie/tâmplărie, o fierărie tradițională, atelier de confecționare a textilelor populare. În perspectiva apropiată vom prezenta un atelier de olărie, dar și o măcelărie (cușer), frizerie, pantofărie etc., precum și „boldul” (prăvălia sătească), dar și „cârciuma” sau „hanul” care vor fi funcționale, cu produse specifice zonale; „pălincia” sau „horincia” va fi unul din obiectivele imediate și pentru care avem destinat spațiu în muzeu.⁹

Pentru prezentarea riturilor de trecere (obiceiurile din ciclul familiei) propunem:

- Reamenajarea interiorului de la casa Bărsan în care prezintă obiceiurile de nuntă (folosind manechini pentru actanții principali: miri, nași, druște, cămărașul, socăcița, ceterașii etc. se va pune și un fond muzical – cântecul găinii sau altceva).

---

⁷ Așa cum am arătat mai sus, proiectul este realizat.

⁸ Am efectuat cercetări în mai mulți ani la rând (în clișoteca muzeului sunt sute de imagini/clișee) în special la Vișeu de Sus, cartierul „Țipțerii”. Am depistat trei obiective din care o gospodărie să o aducem în muzeu, iar două să le propunem pentru conservare „in situ”. Toate tentativele s-au finalizat cu eșec din cauza neînțelegerii președintelui Forumului german de atunci. Cercetările s-au făcut de Mihai Dăncuș și Ioana Dăncuș.

⁹ Pălincia este prezentă în muzeu în cadrul Sectorului de instalații tehnice acționate hidraulic – Proiect finalizat la 30 aprilie 2011. Proiectul de amenajare a fost realizat de Mihai Dăncuș.

- Reamenajarea unei case în care se vor prezenta obiceiurile de botejune și obiceiurile de înmormântare.

- Reprezentarea în muzeu a instituțiilor satului: primăria, poșta, școala (confesională sau de stat), postul de jandarmi (miliția), poliția ș.a., pentru care este rezervat spațiu de amplasare prin proiectul tematic.

- Reconstituirea în jurul bisericii a cimitirului sătesc și a meselor moșilor (mesele de piatră –lespezi mari - pentru pomeni). Se vor prezenta crucile de piatră și cele de lemn cu forme celtice, care de altfel se expun primăvara.

- Reconstituirea, printr-un proiect special de restaurare (Fondurile Ministerului Culturii, capitolul „Patrimoniul în pericol”), a unei case monument provenită din loc. Berbești, de la care deținem mai multe elemente printre care ancadramentul ușii și meștergrinda care poartă un înscris în limba latină cu textul: „AEDIFICAVIT 1596 – A 1704 M – FILIUS VOLPHANSI”. Monumentul este unic în spațiul românesc și merită o investiție specială pentru reconstituire¹⁰.

- Reconstituirea pe baza meștergrindei și altor elemente recuperate și păstrate în depozitul muzeului a caselor de la care s-au recuperat (conform prezentării lor în catalogul tipărit de Mihai Dăncuș). Sunt extrem de importante deoarece inscripțiile în limba latină și română cu caractere cirilice sunt mărturii istorice.

- Restaurarea unei case de bârne rotunde de stejar din comuna Petrova, care este transportată și depozitată în muzeu de mai mulți ani.¹¹

- Restaurarea sau reconstituirea în muzeu a două cruci (troițe), una la intrarea în spațiul destinat curții bisericii (cimitirului) și una la încrucișarea „drumurilor din sat” (aleilor).

- Când se va restaura acoperișul la casa Stan din Săpânța se va avea în vedere proiectul nostru de a se reconstitui acoperișul cu paie, așa cum a fost „ab initio”.

Acoperișul de la casa ruteană (huțulă) de la Poienile de Sub Munte se va reconstitui cu „blăni”, scânduri lungi de 1,50 – 1,80 m așa cum a fost inițial, și nu cu draniță, cum l-am găsit „in situ”. Aceasta va da și nota specifică a acestor case, respectiv din Săpânța și Poieni.

Lucrările de restaurare care presupun fonduri de investiții se vor utiliza prin Programul Ministerului Culturii - „Patrimoniul în pericol” pe anul 2009 – având ca obiectiv restaurarea monumentelor de

---

¹⁰ Casa monument Codrea s-a restaurat s-a restaurat /reconstituit printr-un proiect întocmit de Mihai Dăncuș și un proiect de restaurare întocmit de Arh. Ioana Elisabeta Dăncuș, finanțat de Ministerul Culturii – 2010.

¹¹ Sperăm că la finele anului, când va apare acest text, și casa să fie restaurată. Proiect întocmit de Mihai Dăncuș și finanțat de Consiliul Județean Maramureș.

arhitectură și tehnică populară și a patrimoniului mobil din muzeele în aer liber.

- Reconstituirea unei „ferme dacice” – Proiect în care vor fi cooptați arheologi, etnoarheologi, etnografi (fonduri naționale sau europene).

- Prezentarea în muzeu a raselor autohtone de animale (oaia țurcană etc.)

* * *

1.6. Amenajări

- Plantarea în continuare de arbori și arbuști autohtoni constituind pâlcuri de vegetație în peisagistica generală a muzeului (se vor avea în vedere spațiile marginale ale muzeului).
- Amplasarea în interiorul muzeului a 2-3 mari grupuri sanitare.
- Reamenajarea spațiului de primire vizitatori, poarta I (o construcție modernă inspirată din arhitectura populară).
- Racordarea grupului sanitar la sistemul de apă al orașului.¹²
- Amenajarea unei mici cofetării în spațiile de primire.
- Amenajarea (prin închiriere sau parteneriat) a unei grădini de vară pe perioada de sezon turistic, unde se vor servi produse tradiționale, dar și sucuri, apă minerală etc., „Restaurantul” muzeului, așa cum au toate muzeele din Europa.
- Amenajarea spațiului de intrare (de acces), reamenajarea parcurii, plantații de arbuști decorativi și amenajări floristice.
- Reabilitarea porții de intrare (sau construirea uneia noi), precum și a sistemului de împrejmuire.¹³
- Verificarea și înlocuirea hidranților deteriorați. Ideal ar fi un nou sistem printr-un proiect (Ministerul Culturii sau un proiect european).
- Reabilitarea aleilor de acces, a celor din muzeu, precum și a spațiilor de odihnă.
- Amenajarea și extinderea depozitului de obiecte muzeale mari în special.
- Reamenajarea atelierului de restaurare și a laboratorului de conservare.
- Reamenajarea depozitului de materiale de restaurare: piatră, lemn (care trebuie să se usuce natural cel puțin trei ani), draniță/șiță etc.
- În cadrul Sectorului de instalații tehnice acționate hidraulic se va proiecta un mic pavilion unde se vor prezenta mecanismele

---

¹² Racordul s-a efectuat în 2010.

¹³ S-a restaurat în luna februarie 2011.

originale ale morilor, pivei, precum și alte instalații tehnice (uleinițe, strunguri de lemn, rășnițe pe tipologii etc.).

- Achiziționarea unei case (în stare bună) care să se restaureze la intrarea în sectorul de instalații tehnice (la intrare chiar pe stânga) și transformată în pavilion de intrare și primire a vizitatorilor.

2. Muzeul de Etnografie

2.1. Expoziția de bază

Reorganizarea Expoziției de bază permanente, str. Bogdan Vodă nr. 1, deschisă la 27 decembrie 1971, care prin tematică prezintă ocupațiile și meșteșugurile artistice specifice zonei, mobilierul țăranesc, fragmente de arhitectură, covoarele și textilele, portul popular, ceramica și două expoziții speciale: icoane pe lemn și pe sticlă, expoziție de măști și jocuri cu măști. Ne propunem prezentarea obiectului **în contextul în care a fost creat și pentru care a fost creat** și de asemenea prezentarea patrimoniului imaterial, cu preponderență **obiceiurile**, care sunt un domeniu al etnografiei. Totodată în viitoarea expoziție se va prezenta zona Maramureșului din dreapta Tisei (având în patrimoniu peste 1000 de obiecte). De asemenea preconizăm extinderea expoziției de măști și jocuri cu măști prin îmbogățirea patrimoniului cu măști de pe întreg spațiul național, urmărind prin aceasta și o formă de valorificare a patrimoniului imaterial, cu referire la Festivalul Național al Obiceiurilor de Iarnă de la Sighetul Marmăției, totul într-o viziune și realizare modernă și promovarea Festivalului de obiceiuri de iarnă la UNESCO pentru trecerea lui în „Patrimoniul mondial”.

2.2. În situația că în viitorul apropiat va trebui să părăsim clădirea de sediu a muzeului (P-ța Libertății, nr. 15) care pe lângă secțiile de istorie și științele naturii mai adăpostește și depozitele principale de obiecte muzeale (patrimoniu mobil, inclusiv piesele clasate ca „tezaur”), precum și laboratoarele (conservare, preparare, restaurare, foto/fono etc.) propunem ca toate acestea să-și găsească locul în spațiile închiriate de cinematograf, spațiu care cu cheltuieli minime ar rezolva problema. O altă soluție ar fi mutarea Muzeului etnografic într-un pavilion special care se poate realiza în Muzeul Satului – vezi proiectul 1.3 de la pagina 8.

III. În domeniul ISTORIEI

1.1. Secția ISTORIE/ARHEOLOGIE

Maramureșul fiind una din Provinciile istorice ale României cu o rezonanță specială în spațiul românesc și chiar european obligă și la o reprezentare muzeală a istoriei zonei pe măsură.

Aceasta se poate realiza numai prin înzestrarea secției cu personal de specialitate competent, asigurarea de spații expoziționale și anexe adecvate și, desigur, fonduri financiare pe măsură.

În politica de angajare de personal la secția Istorie/Arheologie în ultimii zece ani, am angajat preferențial în detrimentul celorlalte secții, șase persoane cu calificare superioară (pe trei dintre aceștia i-am sprijinit și susținut pentru specializare pentru doctorat, unul a terminat doctoratul, mai având un program în cadrul postdoctoral la Universitatea de la Cluj, unul este în stadiul final la doctorantură, iar unul, din păcate, a abandonat doctoratul). La aceștia se pot adăuga specialiști prin contracte de asociere și parteneriat pe baza unor programe și proiecte concrete, în special pentru cercetări arheologice.

1.2. În realizarea acestui deziderat, pe termen mediu și lung, propunem următoarele:

- În condițiile în care va trebui să părăsim actualul spațiu (și trebuie, deoarece imobilul știm că este revendicat) considerăm ca potrivită pentru organizarea viitorului Muzeu de Istorie – Arheologie, dar și cel de Științele Naturii), clădirea fostului internat al Liceului Pedagogic, respectiv cea din curtea actualului Liceu ucrainean. La fel de potrivită, dar și îndreptățită ar fi și clădirea Palatului Cultural (care de la început a fost construită pentru a adăposti Muzeul Maramureșului și alte instituții culturale și care a și adăpostit primul muzeu al Maramureșului) și chiar Palatul fostei Prefecturi, cu care s-ar rezolva ideal un **centru cultural complex** și necesar pentru Maramureș și pentru oraș (muzeu, săli de conferințe, manifestări culturale, întruniri etc., dar și Biblioteca și alte instituții culturale).

- O altă variantă ce merită luată în discuție este și actualul spațiu al Muzeului etnografic (str. Bogdan Vodă nr. 1) în situația că se va elabora un proiect european pentru construirea pavilionului în spațiul Muzeului satului.

- Cercetarea sistematică a zonei pe baza unui program pe termen mediu și lung de săpături arheologice pe toate epocile istorice într-o colaborare/parteneriat a Institutului de Istorie – Muzeul de Istorie al Transilvaniei din Cluj, cu asocierea Muzeului Național din București și a muzeelor vecine: Satu Mare, Bistrița, Baia Mare și partenerii noștri din dreapta Tisei (Universitatea și Muzeul din Ujgorod – Ucraina), dar și cadre universitare de prestigiu din țară.

- Cercetarea arhivelor naționale (fondurile ce privesc Maramureșul la Baia Mare, Cluj Napoca, Oradea, Alba Iulia, Pitești, București), precum și a unor fonduri private (Mihalyi, Pipaș ș.a.) în

vederea organizării expoziției de bază și valorificării prin publicații (indexarea pe calculator a tuturor surselor arhivistice).

- Valorificarea expozițională și prin publicații a fondurilor documentare proprii ale muzeului, aduse prin mari eforturi de către Francisc Nistor și Mihai Dăncuș prin mari eforturi: „fondul Arthur Coman”, „fondul Chindriș”, „fondul unor biserici și școli confesionale” (Baia Mare, Borșa, Vișeu), „fondul Maiorovici” ș.a.

- Transliterarea din manuscris în text tipărit, traducerea în limba română și publicarea cu un studiu competent a vol. al II-lea din celebra lucrare „Diplome maramureșene” a lui Ioan Mihalyi de Apșa pe care l-am salvat de la dispariție. Este deja în lucru într-o colaborare cu Academia Română, sub coordonarea Acad. Prof. Ioan Aurel Pop.¹⁴

- Traducerea din limba latină în limba română și publicarea într-o ediție academică a vol. I din celebra lucrare „DIPLOME MARAMUREȘENE” a ilustrului savant Dr. Ioan Mihalyi de Apșa. Cele două volume sunt în stadiu avansat de pregătire pentru tipar în îngrijirea subsemnatului Mihai Dăncuș, cu un studiu amplu semnat de Academicianul Ioan Aurel Pop de la Cluj, prin colaborarea pe care o avem cu Academia Română – Filiala Cluj Napoca.¹⁵

- Continuarea tipăririi fondurilor de documente ce privesc Maramureșul ca provincie istorică (am publicat primul volum cu documente privind Maramureșul și Marea Unire, precum și două volume de documente privind viața socială, culturală, politică și religioasă în satele Maramureșului, 1945-1989). Este în curs de pregătire pentru tipar volumul de documente din Fondul Coman, în îngrijirea muzeografilor Mihai Dăncuș și Gheorghe Todinca.

- Elaborarea tematicii de organizare a viitoarei expoziții permanente de istorie/arheologie (în funcție de spațiul care se va destina) și a patrimoniului existent, precum și a celui virtual.

- Reorganizarea depozitelor de păstrare a patrimoniului după criteriile și prescripțiile legislației în vigoare.

- Cercetarea de sociologie muzeală în vederea elaborării unui studiu de marketing ce să permită decizii corecte în vederea activizării publicului muzeal (pe categorii de vârstă, socio-profesionale

---

¹⁴ La data publicării acestui articol volumul a apărut în editura Academiei Române, București, 2010.

¹⁵ S-a tradus integral prin efortul și competența Doamnei Valeria Socaciu, colaboratoarea noastră, care a tradus și documentele din limba latină ale volumului al II-lea. Chiar dacă în același timp a fost tradus și publicat prin Societatea Dragoș Vodă din Cluj Napoca, considerăm necesară publicarea și a primului volum într-o ediție academică. La acestea este necesar să se scoată și un al III-lea volum cu documente medievale aflate în colecțiile muzeului, arhive, precum și în fonduri private.

etc.). Menționăm cu regret că secția de istorie are cei mai puțini vizitatori (pe parcursul ultimilor zece ani).

- Publicarea a două volume de corespondență și alte documente legate de Casa și Familia Mihalyi. Majoritatea sunt pregătite pentru tipar de către muzeografi M. Dăncuș și Ghe. Todinca și prin colaborarea cu Prof. univ. Dr. Ioan Opreș de la Muzeul Național de Istorie.

IV. În domeniul ȘTIINȚELOR NATURII

1.1. Secția ȘTIINȚELE NATURII

Secția de Științele Naturii este situată în Complexul de clădiri din P-ța Libertății nr. 15, care sunt revendicate. Ca și în privința secției de istorie, propunem ca nou sediu clădirea internatului de lângă piață. Aceasta ar satisface sub aspectul expunerii, a relației cu publicul, dar și a spațiilor pentru depozite muzeale (laborator preparare/conservare/restaurare/investigații). Este situată central, are și spații colaterale favorabile unui muzeu. Accesul vizitatorilor se poate face din două direcții centrale. Clădirea având două nivele – parter-etaj – ar putea găzdui cele două secții muzeale. A se avea în vedere și celelalte spații propuse pentru secția de istorie (Palatul Cultural, fosta Prefectură).

* * *

1.2. Muzeul de Științele Naturii, parte/secție a Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției, dispune de un patrimoniu bogat care reprezintă complex și aproape complet varietatea patrimoniului natural al Depresiunii intracarpătice a Maramureșului, cea mai mare depresiune din Carpații Răsăriteni.

Valoroasele colecții (în majoritatea lor se află în depozit) trebuie valorificate printr-o expoziție de bază/permanentă modernă, care să-și îndeplinească funcția principală și anume cea „de instrucție și educație, în special a populației școlare, dar nu numai).

În cadrul secției se păstrează cea mai valoroasă și bogată colecție de floră a Maramureșului (poate cea mai valoroasă din țară) datorată savantului maramureșean ing. Arthur Coman (peste 16000 de planșe cu mai multe plante pe o planșă), denumite și descrise științific (o parte fiind descoperiri proprii). Tot aici biologul Iosif Béreș a adunat, naturalizat și descris științific avifauna Maramureșului, iar muzeografa Marta Béreș a realizat o colecție de macromicete.

De fapt muzeologul Iosif Béreș, mai târziu ajutat de muzeografa Marta Béreș au creat și statuat Secția de științele naturii

care se poate numi Muzeul de Științele naturii al Maramureșului. Mai tinerii muzeografi Chiș Vasile Timur și Manole Mihail au început să valorifice expozițional acest patrimoniu prin crearea de diorame reușit prezentate.

În termen mediu se poate realiza o expoziție modernă în care să se prezinte patrimoniul bogat și valoros. Desigur, aceasta depinde de existența spațiului și a fondurilor alocate (care pot fi alocate prin buget și/sau printr-un proiect care să atragă fonduri speciale de la Ministerul Culturii în parteneriat cu Consiliul Județean).

1.3. O etapizare corectă și coerentă poate crea condițiile de implementare a proiectului:

I. Obținerea clădirii de amplasare.

Elaborarea tematicii expoziției de bază pentru ambele secții care vor funcționa în aceeași clădire, dacă se va destina clădirea internatului sau cele două palate.

II. Lucrări de reparații capitale și restaurarea clădirii, care se vor face printr-un proiect de arhitectură ce se va adapta scopului (amenajarea celor două expoziții de bază cu spații anexe necesare bunei funcționalități):

- sălile pentru relațiile cu publicul – Expozițiile;
- încăperi cu destinații speciale:
  - laboratoare de preparare, conservare, restaurare;
  - spații de depozitare a obiectelor muzeale;
  - spații destinate muzeografilor (birouri, biblioteca de specialitate, investigații ș. a.).

III. Organizarea expoziției permanente pe baza tematicii (cuprinzând valorificarea principalelor colecții, dar și încăperi destinate proiecțiilor de filme documentare, diapozitive etc.), sală de informare a publicului dotată cu mijloace moderne: calculatoare, sisteme de regăsire, audio – video etc.). A se consulta tematica făcută de I. Béreș și M. Béreș.

IV. Până la organizarea expoziției de bază se va desface expoziția „Vânătoarea și pescuitul” și se va înlocui cu o alta (realizată prin colaborarea cu secția etnografică – proiect Mihai Dăncuș).

* * *

1.4. Realizarea acestui muzeu va deveni un loc special de instrucție și educație a publicului școlar pe categorii de vârstă, dar și a publicului în general, deoarece aici se vor valorifica „bogățiile naturii” dintr-o perspectivă științifică, având ca finalitate educația ecologică.

V. În domeniul MEMORIALISTICII

Secția MEMORIALISTICĂ, ISTORIA CULTURII, ARTĂ

1.1.Casa – Muzeu IOAN MIHALYI de APȘA

Construcția casei a depășit un secol ca vechime. Este pe lista monumentelor istorice la poziția 576/MM – IV –m - A-04835. Astăzi, la parter cuprinde galeria de artă, depozitele de ceramică și o parte din bibliotecă.

La etaj, într-o încăpere am reconstituit sala „Societății de lectură Dragoșiana” (înființată în 1876). În cinci încăperi sunt prezentate mărturii ale epocii într-o formă neschimbată, din viața și activitatea Acad. Ioan Mihalyi de Apșa și a familiei. În restul încăperilor (trei săli mari) avem o expoziție de istoria culturii, axată în special pe prezentarea Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș (13 decembrie 1860).

Clădirea este într-o stare șubredă și necesită reparații capitale, cu consolidări masive. Aceasta se poate realiza printr-un proiect de restaurare promovat prin Ministerul Culturii, Cultelor și al Patrimoniului, clădirea fiind pe lista monumentelor.

1.2. Propunem:

- Proiect de restaurare casă și reamenajarea curții, peisagistica (cu amplasarea soclului pe care a fost bustul lui Ioan Mihalyi de Apșa făcut de sculptorul Mățăoanu.

- Proiect de reamenajare a spațiilor memoriale și a celor expoziționale pe baza unei tematici elaborate de noi.

- Comasarea în spațiile respective și a fondurilor memoriale care se mai păstrează în zonă, fie prin achiziție (de la Berbești, unde am descoperit la o familie mobilierul de epocă complet al dormitorului matrimonial ce a aparținut familiei – casei), fie prin donații sau altă formă a patrimoniului ce a aparținut ramurii lui Petru Mihalyi (fratele academicianului), care se păstrează foarte bine la familie și care este de o valoare inestimabilă, Petru fiind 26 de ani președintele Asociațiunii și membru în Parlamentul de la Budapesta. Tot aici se păstrează și o parte din celebrul Tezaur de la Sarasău (din aur).

- Punerea în valoare a fondurilor documentare „Arthur Coman”, „Artemie Anderco”, „Fondul Asociațiunii”, „Fondurile școlilor confesionale române”.

- În cadrul proiectului de reamenajare expozițională a Casei Muzeu Mihalyi, va trebui să se găsească modalitatea de recuperare și expunere a colecțiilor de obiecte de patrimoniu din neolitic și, în special, din epoca bronzului, care în mod abuziv au ajuns din celebra colecție Mihalyi la Muzeul Județean Baia Mare (ele fiind oferite muzeului din Sighet). Totodată se vor întreprinde acțiuni de recuperare a altor obiecte și documente care au intrat în colecții private și/sau ale unor instituții ale statului (Muzeul Baia Mare, Biblioteca Academiei și Arhivele Naționale Cluj și Baia Mare, dar și Colecția privată Nicolae Pipaș ș.a.).

1.3. Pentru parter și curtea Muzeului Mihalyi propunem:

- Reevaluarea colecțiilor de artă expuse la parterul casei, o riguroasă selectare prin expertizare și expunerea într-o manieră adecvată a celor mai reprezentative opere de artă pe care le deținem.
- Restaurarea portretelor demnitarilor, salvate de noi (M.D.) și expunerea lor adecvată poate în noua Expoziție de bază a secției de istorie.
- Sistematizarea pe verticală.
- Proiect de amenajare care să includă restaurarea soclului bustului original al Academicianului (pe care l-am recuperat și care se păstrează în curte), bust care a fost dislocat și distrus după Diktatul de la Viena.
- Amenajarea și reconstituirea parcului, cu un „chioșc” (filigorie), alei, bănci, vegetație specifică, floristică, arbuști și arbori etc.
- Curățarea și consolidarea pivnițelor în vederea valorificării sub aspect comercial – a închirierii în vederea obținerii de fonduri extrabugetare pentru întreținere. Tot în această idee se poate, pe o perioadă determinată (vara) închiria și curtea în același scop – grădină de vară.
- Recuperarea spațiilor de grădină care au aparținut Familiei Mihalyi și care sunt închiriate vecinilor.

1.4. Elaborarea unei broșuri și a unei cărți de prezentare a Casei Mihalyi.

2.1. Muzeul culturii și civilizației evreiești din Maramureș – Casa memorială Elie Wiesel

Este situată în Str. Tudor Vladimirescu nr. 1. Este pe lista Monumentelor istorice la poziția 579 MM – IV – m – B – 04838.

Astăzi, conform tematicii făcute de noi (M.D.) aici funcționează o expoziție axată pe mai mulți moduli în succesiunea încăperilor:

1. S-a reconstituit un salon de epocă (perioada interbelică) specific unei familii de evrei mic burghezi, încercând să punem în evidență specificul acestui grup etnic atât de numeros în zona Maramureș și în orașul nostru.
2. Încăperea cuprinde elemente din viața și activitatea lui Elie Wiesel, vizitele la Sighet etc. S-a reconstituit o încăpere de lucru destinată personalității lui Elie Wiesel.
3. Drama ghetourilor, holocaustul, dispariția din Maramureș și din orașul nostru a circa 38000 de evrei sunt prezentate prin documente, fotografii, grafice, obiecte.

4. O încăpere mai mare prezintă prin mijloace muzeale specificul culturii evreiești: religia, obiecte de ritual, carte, imagini, dar și documente ce atestă venirea și prezența evreilor în zonă, din perspectiva istorică.
5. Ultima încăpere este și spațiul afectat custodelui, dar aici sunt expuse câteva lucrări de artă plastică (Vasile Kazar, grafică), un portret al lui Ludovic Brukstein, caricaturi ale lui Ștefan Popa Popas (fondul Maiorovici) etc.
6. Spațiile din verandă cuprind texte introductive, o vitrină cu cărțile lui Elie Wiesel, precum și un set de postere din viața laureatului Nobel, în care apare împreună cu șefi de stat și alte mari personalități publice și culturale ale lumii. Sunt expuse pe panouri de sticlă principalele simboluri ale culturii și religiei iudaice – grafică pe sticlă.

Curtea a fost curățată și transformată într-un parc – loc de meditație pentru vizitatori. O suită de bănci înconjoară motivul central al parcului, care figurează steaua lui David. Arbuști și arbori, precum și amenajări floristice întregesc armonios acest spațiu amenajat, care a avut la bază un proiect realizat de studenta în arhitectură pe atunci, Arh, Ioana Elisabeta Dăncuș.

2.2. Propunem:

- Continuarea cercetărilor de arhivă și de teren a prezenței grupului etnic iudeu în zonă, în vederea unei mai complete și concrete prezentări în muzeu.
- Reevaluarea și reorganizarea spațiului muzeal pe baza unei noi tematici și reamenajarea și/sau completarea expoziției muzeale.
- În cadrul site-ului muzeului se va extinde pe un spațiu mai larg prezentarea acestui important obiectiv cultural – muzeal și cu texte în limba engleză și limba franceză.
- Corelarea cu trimiteri (printr-o grafică specială) la casele evreiești din Muzeul Satului Maramureșean și celelalte monumente din Sighet și din zonă (cimitirul evreiesc din Sighet și cele din zonă, Sinagoga etc.).
- Instituirea unui parteneriat cu complexul comercial „Casa Iurca de Călinești” pentru deservirea grupurilor de turiști și pelerini evrei care vin să viziteze casa – muzeu, pentru cazare și în special servirea mesei cu produse specifice „cașer”(preluarea și pe site-ul lor a obiectivului).
- Deoarece spațiul de expunere este mic, prospectarea spre valorificare și a pivniței și chiar a spațiului din pod prin mansardare.
- Lansarea pe Internet a unei chemări pentru sponsorizarea unui bust a lui Elie Wiesel care se poate amplasa în curtea (spațiul de intrare), precum și a unei lucrări monumentale în tehnică

adecvată – zgraffito sau mozaic - ce se pot realiza pe peretele/calcan, cu scene din viața și /sau istoria evreilor.¹⁶

- Realizarea sistemului de încălzire centrală prin racordul la rețeaua de gaz a orașului – avem deja obținute fondurile bănești printr-o sponsorizare venită din Olanda în urma demersului nostru personal la Elie Wiesel.
- Întocmirea unei documentații de reabilitare a fațadelor și zugrăvirea încăperilor de interior (din anul 2001 nu s-a făcut nici o lucrare de întreținere) și promovarea acesteia la Ministrul Culturii sau la sponsorul din Olanda, Fundația Elie Wiesel din New York ș. a.
- Reluarea demersurilor la Ministerul Culturii, Cultelor și a Patrimoniului pentru transferarea patrimoniului – obiectelor muzeale și bunurilor culturale expuse în casa – muzeu, care s-au achiziționat prin bani de la minister prin Muzeul de Istorie al Transilvaniei(pe atunci în structura ministerului), singura soluție atunci, noi nefiind în structura ministerului. Deoarece între timp și Muzeul Transilvaniei a ieșit din structura ministerului, fiind în administrarea Consiliului județean Cluj este necesară o Hotărâre de Guvern – promovarea acesteia prin parlamentarii noștri și Secretariatul de Stat pentru Muzee și Patrimoniu.

VI. Conservările „in situ”

1.1. Încă din anii 1970 – 1980 am intuit pericolul de disoluție a valorilor tradiționale din satele Maramureșului, fenomen care s-a accentuat an de an. Dacă până în urmă cu 35 – 40 de ani satele erau încremenite în structurile tradiționale, aici guvernând legile nescrise care reglau viața socială de foarte mulți ani, odată cu socializarea forțată cu toate consecințele, dar și după Revoluția din Decembrie fenomenul s-a accentuat.

Prin memorii la forurile competente, intervenții în presă, simpozioane și alte forme, am încercat să atragem atenția forurilor responsabile privind procesul (care era evident) distrugerii și pierderii acestor valori. Disparația într-un timp scurt a unui patrimoniu imens și care era rezultatul unei dăinuiri a acestui popor de sute și chiar mii de ani în această zonă, ne-a determinat la unele întreprinderi ce ne-au stat la îndemână:

- am realizat mai multe filme documentare privind obiceiurile, precum și alte valori tradiționale (cu studiouri specializate) în acest sens am propus filmarea satelor în totalitatea lor, cu toate valorile materiale și spirituale, spre a crea o arhivă națională. Din

---

¹⁶ În anul 2009 s-a realizat racordul la gaz și s-a introdus încălzirea centrală.

păcate nu am fost înțeleș, dar studiourile BBC au făcut acest lucru (înainte de Revoluție);

- documentări și cercetări de teren soldate cu circa 100000 clișee fotografice și casete de teren;

- cercetare de teren în vederea achizițiilor: s-au achiziționat peste 12000 de obiecte muzeale și bunuri culturale;

- am înregistrat sute de ore pe bandă magnetică etc.

La vremea respectivă (anii '70-'80) am propus conservări „in situ” care să cuprindă fragmente de sate (ex: Ulița Ilenei Irinii din Săpânța, unde se mai păstrau cel puțin zece case monumentale din sec. al XVII-lea – al XIX-lea (nu a mai rămas decât o casă!) sau complexul celor trei case monument Pop Tomanu din Berbești (sec. al VIII-lea) sau complexul hidraulic de la Sârbi (moară, piuă, batoză, horincie, vâltori etc.) și/sau sate întregi (ex. Satul Mănăstirea din Giulești). Din păcate nu a existat interes și în consecință, iată, astăzi satele Maramureșului nu mai păstrează aproape nimic din ce a fost: ici colo câte o casă, o bisericuță, neglijate...

În sensul celor de mai sus, din puținele fonduri bănești am reușit să achiziționăm și să prezentăm „in situ” câteva asemenea obiective, astfel:

1.2. - Casa Lazăr din Giulești – monument istoric și de arhitectură (sec. al XIX – lea),

- **Casa Kazar din Vadul Izei** – monument de arhitectură (sec. al XVIII – lea), donație,

- **Casa Stan Ion Pătraș din Săpânța** (sec. al XIX – lea),

- **Casa Muzeu Școlar din Bârsana** (sec. al XVIII – lea),

- **Casa Dunca – Pâtu din Ieud** (sec.al XX – lea, donație).

Toate aceste conservări „in situ” sunt restaurate și amenajate muzeal, devenind atractivități pentru turiști, dar și locuri de educație și instrucție pentru tineretul școlar și chiar pentru adulți. Urgent trebuie intervenții de restaurare și reamenajare a interioarelor.

1.3. Muzeul nostru a patronat și condus logistic valorificarea colecțiilor muzeale realizate prin școli la Vișeu de Sus. Am conservat în laboratorul nostru întreg patrimoniul. Prin intervenția noastră am determinat Primăria și Consiliul local Vișeu de Sus, care a acordat un spațiu în care pe un plan tematic întocmit de noi (M.D.) am și realizat o expoziție permanentă de istorie și etnografie, care a devenit Muzeul de Istorie și Etnografie Vișeu (cu personal și buget propriu).

1.4. Propuneri:

- Realizarea unor parteneriate cu primăriile și școlile locale și chiar asociațiile turistice pentru a fi eficientizată vizitarea lor și

chiar întreținerea. - Sub patronajul și în logistica muzeului realizarea și a altor asemenea obiective (pe toate văile principale și în marile comune) care să fie susținute financiar de primăriile locale, salvând astfel din puținul care a mai rămas ce se poate.

- Asigurarea asistenței de specialitate pentru micile muzee locale înființate în comune și în orașele zonei, fie private, fie comunale: Dragomirești, Săliștea, Ieud, Oncești, Desești etc.

- Publicarea unor broșuri și cărți poștale ilustrate pentru fiecare obiectiv în parte (textele și ilustrațiile sunt pregătite de Mihai Dăncuș).

ANEXA 1

Cadrul legislativ din România,

care reglementează în general cultura cu accent pe latura patrimonială (patrimoniul mobil, patrimoniul imobil, patrimoniul material, patrimoniul imaterial)

- Ministerul Culturii și Cultelor – Dezvoltarea culturii române în contextul integrării în Uniunea Europeană. Direcții strategice pentru perioada 2005 – 2013.
- Legea nr. 311 din 8 iulie 2003 a muzeelor și colecțiilor publice.
- Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil cu modificările și completările ulterioare: Ordonanța de urgență nr. 16 din 27 martie 2003 pentru modificarea și completarea Legii nr. 182/2000; Legea nr. 105 din 7 aprilie 2004 pentru modificarea Legii nr. 182/2000; Legea nr. 314 din 28 iunie 2004 privind aprobarea Ordonanței de urgență nr. 16 din 27 martie 2003 pentru modificarea și completarea Legii nr. 182/2000.
- Conseil de l'Europe. Recomandation nr. (98)5 relative a la pedagogie du patrimoine.
- Document 161 EX/15 – instrument normatif international pour la sauvegarde du patrimoine culturel immateriel .
- Legea nr. 319 din 8 iulie 2003 privind statutul personalului de cercetare – dezvoltare.
- Lege – Codul Muncii din 5 februarie 2003.
- Regulamentul de Organizare și Funcționare al Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției, aprobat de Adunarea generală a lucrătorilor din muzeu, avizat de Direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național.
- Deciziile și hotărârile Consiliului local și ale Primăriei Sighetul Marmăției, ordonatorul nostru principal de credite.
- Deciziile interne ale conducerii muzeului:

1. normele activității de conservare a patrimoniului;
2. normele activităților de restaurare în muzee și a patrimoniului imobil.

Ambele norme le-am preluat din Legea 63/1974 care a fost abrogată - normele fiind strict tehnice sunt universal valabile și în concordanță cu legislația universală.

ANEXA 2

Structura muzeului pe secții și sectoare

Muzeul Maramureșului din Sighetul Marmăției, în ciuda faptului că are peste o sută treizeci de ani de când ființează ca idee, **este totuși o realizare contemporană**, colecțiile ce s-au constituit la începuturi, pe parcursul a zeci de ani s-au risipit, în special în perioada celor două războaie mondiale.

Așa cum se relevă astăzi, muzeul este o instituție complexă de mare valoare patrimonială, cu colecții create într-un timp relativ scurt, cu personal de specialitate foarte restrâns și care se susține cu eforturi greu de estimat.

Muzeul funcționează cu mai multe secții și sectoare, deținând obiecte de patrimoniu național și bunuri culturale dispuse în expoziții și depozite, organizate în clădiri ele însele monumente de arhitectură și istorice.

Privire sincronică asupra structurii complexului muzeal pe secții și sectoare, astfel:

* * *

1. MUZEUL ETNOGRAFIC AL MARAMUREȘULUI este situat în strada Bogdan Vodă, nr. 1. Este amplasat într-o clădire monumentală (sec. al XIX-lea), ea însăși monument istoric și de arhitectură. Are o expoziție permanentă de etnografie și artă populară, care s-a deschis oficial la 26 decembrie 1971, având și spații pentru expoziții tematice, temporare, cu o suprafață totală de expunere de 1300 mp. Este cunoscut în țară și peste hotare și prin valoroasa colecție de măști populare, icoane pe lemn și covoare maramureșene din sec. al XVII – XVIII – lea. Este deschis pentru public tot anul și integrat în circuitul ICOM – UNESCO.

2. MUZEUL SATULUI MARAMUREȘEAN este situat pe Dealul Doboieș, la ieșirea din municipiu spre Vadu Izei. S-A DESCHIS OFICIAL LA 30 MAI 1981. Aici sunt restaurate și conservate printre cele mai valoroase monumente de arhitectură populară din România

(majoritatea acestora fiind datate cert dendrocronologic sau cu inscripții gravate sau săpate în lemn pe parcursul secolelor al XVI-lea, XVII-lea, XVIII-lea și XIX-lea). Muzeul este cuprins în rețelele ICOM și UNESCO, iar ca o recunoaștere valorică pe plan internațional, aici s-a ținut în septembrie 1993 a XVI-a Conferință a Asociației Europene a Muzeelor în Aer Liber, iar în iunie 2000 sub egida Diviziei de Patrimoniu din cadrul Consiliului Europei, în Muzeul Satului Maramureșean s-a desfășurat Conferința Europeană „Drumul lemnului în Europa”. A găzduit patru Conferințe Naționale ale Asociației Naționale a Muzeelor în aer liber și multe conferințe cu caracter național și internațional. A fost nominalizat de către Forumul European al Muzeelor pentru Premiul EMYA acordat de Consiliul Europei. În anul 2001 a fost distins cu Premiul „Gheorghe Focșa” acordat de Ministerul Culturii și Cultelor, iar în anul 2002 cu Premiul „Tancred Bănățeanu”. Este inclus în nomenclatorul muzeelor în aer liber din Europa.

La 30 aprilie 2011 s-a inaugurat noul sector ce cuprinde instalațiile acționate de apă.

Muzeul este deschis tot anul, iar în perioada 15 aprilie – 15 octombrie desfășoară activități speciale pentru public.

3. SECȚIA DE ISTORIE – ARHEOLOGIE este situată în complexul de clădiri situate în Piața Libertății, nr. 15, clădire de la finele secolului al XVIII-lea și trecută în lista monumentelor. Muzeul nostru deține colecții de mare valoare recunoscute pe plan național (colecții din epoca bronzului, documente ș.a.). funcționează cu expoziție tematică într-un spațiu de 250 mp. În cadrul secției dispunem de un bogat sector documentar, depozite științific organizate, cabinet / laborator. Clădirea este revendicată.

4. SECȚIA DE ȘTIINȚELE NATURII este situată în complexul de clădiri din Piața Libertății, nr. 15. În cadrul secției se păstrează cea mai valoroasă și bogată colecție de floră a Maramureșului „Herbarul Ing. Arthur Coman”, precum și apreciate colecții de faună, macromicete, dar și mineralogie și petrografie. Într-un spațiu de circa 250 mp este organizată o expoziție tematică permanentă cuprinzând exponate rarități din colecții. Un valoros sector documentar științific (mii de clișee și diapozitive, note de teren etc.), precum și laboratorul de preparare și cercetare completează inventarul secției. Clădirea este revendicată.

5. SECȚIA DE ISTORIA CULTURII – MEMORIALISTICĂ – ARTĂ –

CASA MUZEU Dr. IOAN MIHALYI DE APȘA

Edificiul cuprinde la parter galeriile de artă ale muzeului (cu colecții ale artiștilor Traian Bîlțiu-Dăncuș, Gheorghe Chivu, Vasile Kazar, donația Prof. Dr. Alexandru Ciplea și lucrări din Școala băimăreană, muncheneză, austriacă, etc.). La etaj este organizată o expoziție de istoria culturii, iar în cinci încăperi sunt prezentate mărturii de epocă într-o formă neschimbată din viața familiei și activitatea Academicianului Ioan Mihalyi de Apșa. Încăperea din dreapta scârilor, la etaj, găzduiește Biblioteca de specialitate a muzeului precum și reconstituirea pe o tematică speciala elaborată de noi (M. D.) a sediului Societății de lectură Dragoșiana întemeiată la 1867. Reconstituirea s-a făcut pe baza mărturiilor domnișoarei Lucia Mihalyi. Încăperile corespunzătoare de la parter adăpostesc depozitele de ceramică și parțial de artă. Clădirea este monument istoric, aici s-a arborat pentru prima dată Tricolorul românesc la 26 noiembrie 1918.

6. MUZEUL CULTURII ȘI CIVILIZAȚIEI EVREIEȘTI DIN MARAMUREȘ – CASA MEMORIALĂ ELIE WIESEL situată pe str. Tudor Vladimirescu, colț cu str. Dragoș Vodă. Clădirea este monument istoric.

Muzeul adăpostește mobilier și obiecte de uz casnic, piese de ritual de mare valoare, toate specifice populației evreiești care a trăit în Maramureș într-un număr mare. Tot aici expunem documente privind viața socială a evreilor din zonă. O încăpere este destinată prezentării vieții și activității Profesorului Elie Wiesel, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, născut la Sighet. Aici este valorificat și o parte din fondul Harry Marcovici.

Încăperi speciale prezintă tragedia deportărilor și holocaustul. Treizeci și opt de mii de evrei din Maramureș au fost deportați în lagărele de exterminare.

Muzeul s-a deschis în 29 iulie 2002 în prezența Președintelui României și a lui Elie Wiesel, miniștri, parlamentari, consilieri prezidențiali, ambasadori și alte personalități române și străine. Pentru această realizare muzeului nostru I s-a acordat Premiul „Tancred Bănățeanu” pe anul 2002 acordat de Ministerul Culturii și Cultelor.

* * *

CONSERVĂRI „IN SITU”

a) „Casa muzeu **KAZAR**” din Vadul Izei – casa este un monument de arhitectură țărănească de la începutul sec. al XVIII-lea. Interiorul este amenajat cu obiecte tradiționale de epocă specifice zonei. Atât casa

cât și inventarul de interior au fost donate muzeului nostru de către graficianul artist Vasile Kazar.

b) „Casa muzeu **LAZĂR**” din Giulești – Este una din puținele construcții tradiționale din secolul al XIX-lea de asemenea dimensiuni și într-o așa frumoasă arhitectură care s-au păstrat în spațiul românesc. Încăperile spațioase ale casei găzduiesc interioare de epocă – inclusiv un interior țăranesc și desigur o expoziție documentară dedicată Unirii Maramureșului cu Țara Mamă (știut fiind că din această casă au plecat o parte din delegații noștri la Alba Iulia. Pe meștergrinda casei este gravată o inscripție în limba latină care marchează anul 1826.

c) „Casa muzeu **STAN ION PĂTRAȘ**” din Săpânța – Obiectivul cuprinde casa, grajdul și atelierul din curte care au aparținut meșterului de cruci. Interiorul păstrează mobilierul specific, îmbrăcămintea casei (textile, cergi etc.) precum și o bogată colecție de obiecte lucrate de Stan Ioan Pătraș în stilul său inconfundabil. Aici lucrează, continuând opera maestrului, mai tânărul ucenic devenit meșter, Dumitru Pop.

d) „Casa **MUZEU ȘCOLAR**” din Bârsana. Construcția este din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. A funcționat de la început ca școală confesională. Cuprinde mai multe încăperi în care se păstrează și sunt expuse colecții de obiecte și inventar școlar de epocă dar și de documente istorice și o bogată colecție etnografică, toate adunate din comună. Construcția este amplasată în curtea școlii și este în grija acesteia.

e) „Casa muzeu **DUNCA G. PĂȚU**” din Ieud – Casa împreună cu terenul aferent au fost donate muzeului nostru. Este construită în stilul tradițional al arhitecturii locale. Cele două încăperi mari ce flanchează vestibulul (tinda) cuprind o bogată colecție etnografică locală precum și documente și mărturii istorice cu accente pe lupta de rezistență împotriva ocupantului sovietic. În mare este restaurată și amenajată în interior pentru vizitare.

g) **ADMINISTRAȚIA MUZEULUI** funcționează în complexul de clădiri din Piața Libertății numărul 15. Construcția a aparținut inițial ordinului călugăresc catolic al piariștilor și a fost construită după 1730. Este monument istoric și de arhitectură. Aici funcționează și secțiile de istorie-arheologie și științele naturii, dar și principalele depozite de obiecte muzeale și tezaur, laboratoare de conservare, restaurare,

laboratorul de preparare (științele naturii), laboratorul foto/film iar în curte depozitele de obiecte mari și anexele gospodărești.

Administrația funcționează în trei încăperi/birouri. Având un mobilier funcțional vechi, foarte uzat și total neadecvat.

IX.EXTRAS DE PROIECT MANAGERIAL PE ANUL 2009

În domeniul **ETNOGRAFIEI**:

- Prin Proiectul european realizat de noi în anul 2008 intitulat „**Sectorul de instalații tehnice acționate hidraulic în cadrul Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției**” cu finanțare europeană prin **Mecanismul Financiar SEE**, pe baza punctajului obținut a fost inclus pe lista propunerilor selectate și transmis spre analiză Oficiului Mecanismului Financiar de la Bruxelles. În luna februarie anul curent, o comisie de specialiști de la Bruxelles a evaluat și avizat pozitiv proiectul. Menționăm că acest proiect prin studiul de fezabilitate include și o mare parte din dotările necesare pentru realizarea **zonei B** (căi de acces, parcare, împrejmui, terasamente, amenajări peisagistice, garduri vii, spațiu verde decorativ, publicitate, semnalizare, platformă de parcare, locuri de odihnă, sursă de apă, coșuri de gunoi, clădire administrativă – cu grupuri sanitare – în viitor).
- Cercetarea de teren, în vederea achiziționării și restaurării în muzeu a unor obiective din subzona Vișeu – Borșa, care este slab reprezentată.
- Cercetarea de teren în vederea transferării în muzeu a unor obiective din Maramureșul Istoric – dreapta Tisei, care împreună cu Biserica (care la origini este din satul Cricova de pe Valea Taliaborului) ar completa armonios muzeul și ar reprezenta întregul Maramureș (am depistat două case în localitatea Apșa de Jos și o stână în zona Bisericii Albe, care ar putea face obiectul transferului).
- Cercetarea de teren în vederea inventarierii patrimoniului specific grupurilor de germani din zonă (țipțeri, șvabi, sași) pentru reprezentare în Muzeul Satului.
- Cercetarea de teren în vederea reprezentării în muzeu a păstoritului ca ocupație tradițională de bază prin amplasarea a două tipuri de stâne.
- Reconstituirea în jurul bisericii a cimitirului sătesc și a meselor moșilor (mesele de piatră –lespezi mari - pentru pomeni).
- Reconstituirea, printr-un proiect special de restaurare (Fondurile Ministerului Culturii, capitolul „Patrimoniul în pericol”), a unei case monument provenită din loc. Berbești, de la care deținem mai

multe elemente printre care ancadramentul ușii și meștergrinda care poartă un înscris în limba latină cu textul: „AEDIFICAVIT – A 1704 M – KILIUS VOLPHANSI”. Monumentul este unic în spațiul românesc și merită o investiție specială pentru reconstituire.

- Restaurarea unei case din comuna Petrova, care este transportată și depozitată în muzeu de mai mulți ani.
- Restaurarea sau reconstituirea în muzeu a două cruci (troițe), una la intrarea în spațiul destinat curții bisericii (cimitirului) și una la încrucișarea „drumurilor din sat” (aleilor).
- Lucrările de restaurare care presupun fonduri de investiții se vor utiliza prin Programul Ministerului Culturii - „Patrimoniul în pericol” pe anul 2009 – având ca obiectiv restaurarea monumentelor de arhitectură și tehnică populară și a patrimoniului mobil din muzeele în aer liber.
- Amenajarea spațiului de primire vizitatori, poarta I;
- Racordarea grupului sanitar la sistemul de apă al orașului;
- Amenajarea unei mici cofetării în spațiile de primire;
- Amenajarea (prin închiriere sau parteneriat) a unei mici grădini de vară pe perioada de sezon turistic, unde se vor servi produse tradiționale, dar și sucuri, apă minerală etc.;
- Amenajarea spațiului de intrare (de acces), reamenajarea parcurii, plantații de arbuști decorativi și amenajări floristice;
- Reabilitarea porții de intrare (sau construirea uneia noi), precum și a sistemului de împrejmuire;
- Verificarea și înlocuirea hidranților deteriorați;
- Reabilitarea aleilor de acces, a celor din muzeu, precum și a spațiilor de odihnă;
- Amenajarea depozitului de obiecte muzeale mari, în special;
- Reamenajarea atelierului de restaurare și a laboratorului de conservare;
- Reamenajarea depozitului de materiale de restaurare: piatră, lemn (care trebuie să se usuce natural cel puțin trei ani), draniță/șiță etc.
- De asemenea preconizăm extinderea expoziției de măști și jocuri cu măști prin îmbogățirea patrimoniului cu măști de pe întreg spațiul național, urmărind prin aceasta și o formă de valorificare a patrimoniului imaterial, cu referire la Festivalul Național al Obiceiurilor de Iarnă de la Sighetul Marmăției .

În domeniul **ISTORIEI**

- Cercetarea sistematică a zonei pe baza unui program pe termen mediu și lung de săpături arheologice pe toate epocile istorice într-o colaborare/parteneriat a Institutului de Istorie – Muzeul de

Istorie al Transilvaniei din Cluj, cu asocierea Muzeului Național București și a muzeelor vecine: Satu Mare, Bistrița, Baia Mare și partenerii noștri din dreapta Tisei (Universitatea și Muzeul din Ujgorod – Ucraina), dar și cadre universitare de prestigiu din țară.

- Cercetarea arhivelor naționale (fondurile ce privesc Maramureșul la Baia Mare, Cluj Napoca, Oradea, Alba Iulia, Pitești, București), precum și a unor fonduri private (Mihalyi, Pipaș ș.a.) în vederea organizării expoziției de bază și valorificării prin publicații (indexarea pe calculator a tuturor surselor arhivistice).

- Valorificarea expozițională și prin publicații a fondurilor documentare proprii, aduse prin mari eforturi de către noi (M.D.) prin mari eforturi: „fondul Coman A.”, „fondul Chindriș”, „fondul unor biserici și școli confesionale” ș.a.

- Transliterarea din manuscris în text tipărit, traducerea în limba română și publicarea cu un studiu competent a vol. al II-lea din celebra lucrare „Diplome maramureșene” a lui Ioan Mihalyi de Apșa (pe care noi (M.D.) l-am salvat de la dispariție). Este deja în lucru într-o colaborare cu Academia Română, Acad. Prof. Ioan Aurel Pop.

- Traducerea din limba latină în limba română și publicarea într-o ediție academică a vol. I din celebra lucrare „DIPLOME MARAMUREȘENE” a ilustrului savant Dr. Ioan Mihalyi de Apșa. Cele două volume sunt în stadiu avansat de pregătire pentru tipar în îngrijirea subsemnatului Mihai Dăncuș, cu un studiu amplu semnat de Academicianul Ioan Aurel Pop de la Cluj, prin colaborarea pe care o avem cu Academia Cluj Napoca.

- Continuarea tipăririi fondurilor de documente ce privesc Maramureșul ca provincie istorică (am publicat primul volum cu documente privind Maramureșul și Marea Unire, precum și două volume de documente privind viața socială, culturală, politică și religioasă în satele Maramureșului, 1945-1989). Este în curs de pregătire pentru tipar volumul de documente din Fondul Coman.

- Cercetarea de sociologie muzeală în vederea elaborării unui studiu de marketing ce să permită decizii corecte în vederea activizării publicului muzeal (pe categorii de vârstă, socio-profesionale etc.). Menționăm cu regret că secția de istorie are cei mai puțini vizitatori (pe parcursul ultimilor zece ani).

În domeniul **ȘTIINȚELOR NATURII**

- Până la organizarea expoziției de bază se va desface expoziția „Vânătoarea și pescuitul” făcută de Mihai Dăncuș în colaborare cu Iosif Béreș și se va înlocui cu o alta.

În domeniul **MEMORIALISTICII**

Realizarea unor parteneriate cu primăriile și școlile locale și chiar asociațiile turistice pentru a fi eficientizată vizitarea lor și chiar întreținerea. - Sub patronajul și în logistica muzeului realizarea și a altor asemenea obiective (pe toate văile principale și în marile comune) care să fie susținute financiar de primăriile locale, salvând astfel din puținul care a mai rămas ce se poate.

- Asigurarea asistenței de specialitate pentru micile muzee locale înființate în comune și în orașele zonei, fie private, fie comunale: Dragomirești, Săliște, Ieud etc.

Reevaluarea colecțiilor de artă expuse la parterul casei, o riguroasă selectare prin expertizare și expunerea într-o manieră adecvată a celor mai reprezentative opere de artă pe care le deținem.

Proiect de amenajare care să includă restaurarea soclului bustului original al Academicianului (pe care l-am recuperat și care se păstrează în curte), bust care a fost dislocat și distrus după Diktatul de la Viena.

Curățarea și consolidarea pivnițelor în vederea valorificării sub aspect comercial – a închirierii în vederea obținerii de fonduri extrabugetare pentru întreținere. Tot în această idee se poate, pe o perioadă determinată (vara) închiria și curtea în același scop.

Recuperarea spațiilor de grădină care au aparținut Familiei Mihaili și care sunt închiriate vecinilor.

Cercetarea de arhivă și de teren a prezenței grupului etnic iudeu în zonă, în vederea unei mai complete și concrete prezentări în muzeu.

În cadrul site-ului muzeului se va extinde pe un spațiu mai larg prezentarea acestui important obiectiv cultural – muzeal și cu texte în limba engleză și limba franceză.

Corelarea cu trimiteri (printr-o grafică specială) la casele evreiești din Muzeul Satului Maramureșean și celelalte monumente din Sighet și din zonă (cimitirul evreiesc din Sighet și cele din zonă, Sinagoga etc.).

Instituirea unui parteneriat cu complexul comercial „Casa Iurca de Călinești” pentru deservirea grupurilor de turiști și pelerini evrei care vin să viziteze casa – muzeu, pentru cazare și în special servirea mesei cu produse specifice „cușer” (preluarea și pe site-ul lor a obiectivului).

Lansarea pe Internet a unei chemări pentru sponsorizarea unui bust a lui Elie Wiesel care se poate amplasa în curtea (spațiul de intrare), precum și a unei lucrări monumentale în tehnică

adecvată – zgraffito sau mozaic - ce se pot realiza pe peretele/calcan, cu scene din viața și /sau istoria evreilor.

- Realizarea sistemului de încălzire centrală prin racordul la rețeaua de gaz a orașului – avem deja obținute fondurile bănești printr-o sponsorizare venită din Olanda în urma demersului nostru personal la Elie Wiesel.
- Întocmirea unei documentații de reabilitare a fațadelor și zugrăvirea încăperilor de interior (din anul 2001 nu s-a făcut nici o lucrare de întreținere) și promovarea acesteia la Ministrul Culturii sau la sponsorul din Olanda, Fundația Elie Wiesel din New York ș. a.
- Reluarea demersurilor la Ministerul Culturii, Cultelor și a Patrimoniului pentru transferarea patrimoniului – obiectelor muzeale și bunurilor culturale expuse în casa – muzeu, care s-au achiziționat prin bani de la minister prin Muzeul de Istorie al Transilvaniei(pe atunci în structura ministerului), singura soluție atunci, noi nefiind în structura ministerului. Deoarece între timp și Muzeul Transilvaniei a ieșit din structura ministerului, fiind în administrarea Consiliului județean Cluj este necesară o Hotărâre de Guvern – promovarea acesteia prin parlamentarii noștri și Secretariatul de Stat la Patrimoniu, care este maramureșean.

Conservările „in situ”

- Realizarea unor parteneriate cu primăriile și școlile locale și chiar asociațiile turistice pentru a fi eficientizată vizitarea lor și chiar întreținerea.
- Sub patronajul și în logistica muzeului realizarea și a altor asemenea obiective (pe toate văile principale și în marile comune) care să fie susținute financiar de primăriile locale, salvând astfel din puținul care a mai rămas ce se poate.
- Asigurarea asistenței de specialitate pentru micile muzee locale înființate în comune și în orașele zonei, fie private, fie comunale: Dragomirești, Săliștea, Ieud etc.